

Abel Tasman

A portrait painting of Abel Tasman, a Dutch explorer, standing with his wife and a young child. They are dressed in 17th-century Dutch attire. The man is pointing towards a globe on a table to the left. The woman holds a small basket, and the child stands beside her, also holding a basket. The painting is set in a dark frame.

**Koers en kompas
voor de gemeente
Westerkwartier**

Gemeente
Westerkwartier

Voorwoord

moed ontdekte hij nieuwe werelden en culturen; een erfenis die nu, eeuwen later, nog steeds een belangrijke basis vormt voor onze relatie met Nieuw-Zeeland en Australië. Een erfenis ook die ons in staat stelt om nieuwe wegen met elkaar te ontdekken op basis van wederzijds respect en onderling begrip voor elkaars cultuur.

Ontdekkingsreizen, pionieren, innoveren. Het ligt allemaal in elkaars verlengde en is van alle tijden. Het brengt vooruitgang en inspireert ons steeds weer over onzichtbare grenzen heen te stappen.

375 jaar geleden zette geboren Westerkwartierder Abel Tasman voet aan wal in Tasmanië en voer naar Nieuw-Zeeland; een ongekend avontuur. Met lef en

Achtergrond en context

Abel Janszoon Tasman werd in 1603 geboren in Lutjegast. In die tijd lag Lutjegast bijna aan zee. Tasman ging later in Amsterdam wonen en trad in dienst bij de Vereenigde Oost-Indische Compagnie (VOC). Zijn bekende reizen voer hij tussen 1642 en 1644, waarin hij Tasmanië, Nieuw-Zeeland en Tongatapu ontdekte en de noordkust van Australië voor het eerst in kaart bracht.

Tasman zette op weinig plekken voet aan land (mede door de onfortuinlijk vijandige ontmoeting met de Maori voor de kust van Nieuw-Zeeland) en voor de VOC leverden de expedities geen nieuwe handelsgebieden of verbeterde zeeroutes op. Lange tijd bleef het bezoek van Tasman het enige dat vanuit het westen aan deze gebieden werd gebracht.

Maar nog steeds wordt dat eerste contact met het westen door Australië en Nieuw-Zeeland beschouwd als een hele belangrijke levensader voor de onderlinge contacten. Er zijn 'down under' talrijke Nederlandse gemeenschappen en Abel Tasman is er een grootheid. Van bedrijven tot aan gemeenten, van nationale parken tot standbeelden: met trots wordt de naam Abel Tasman eraan gegeven. Ruim 25 jaar was de voormalige gemeente Grootegast partnergemeente van Kingborough (Tasmanië) en Tasman District (Nieuw-Zeeland). De banden tussen de geboortegrond van Tasman en de plekken die hij als eerste westerling ontdekte zijn altijd een natuurlijke basis geweest

voor deze verbondenheid. Ook voor de Nederlandse gemeenschappen overzees. Afgelopen jaar was het 375 jaar geleden dat Tasman voor dit eerste contact heeft gezorgd. Een moment dat niet ongemerkt voorbij gegaan is. Op Tasmanië en in Nieuw-Zeeland is dat groots gevierd en ook in Grootegast is hier veel aandacht voor geweest. Vanuit bestaande initiatieven, een brede samenwerking en draagvlak en ambitie om de geschiedenis van Tasman nog meer tot leven te brengen, is er de afgelopen periode volop geïnvesteerd in een programma om dat te realiseren. Trots op deze pionierende zeevaarder uit het Westerkwartier staat daarin centraal.

Hieronder wordt een beknopte samenvatting gegeven van wat er tot nu toe is gebeurd en wat nog in ontwikkeling is. Unieke factor is de positieve samenwerking tussen verschillende partijen. Zo zijn er goede contacten met de wederzijdse ambassades in Nederland en in Nieuw-Zeeland en Australië opgebouwd, is er een productieve samenwerking tussen gemeente en inwoners van Lutjegast en wordt samengewerkt naar een gemeenschappelijk doel: de trots op Tasman uitdragen op een wijze die past bij de omgeving.

Wat is er tot nu toe gebeurd?

1. Herbevestiging vriendschapsrelatie met gemeenten Kingborough en Tasman District

Tijdens het bezoek dat in december 2017 door een delegatie uit de gemeente Grootegast is gebracht aan Tasmanië en Nieuw-Zeeland, zijn de vriendschapsrelaties opnieuw schriftelijk bekrachtigd. Met de colleges van de andere Westerkwartiergemeenten is besproken dat deze vriendschapsrelaties worden meegenomen naar de nieuwe gemeente Westerkwartier.

2. Het enig bekende portret van Abel Tasman is voor een half jaar in bruikleen van het Groninger Museum gegeven (tot begin januari 2019)

Dankzij goede contacten met de Australische ambassade, het Groninger Museum en Singapore Airlines, heeft de gemeente Grootegast mede door de reis naar Australië bewerkstelligd dat het enig bekende portret van Abel Tasman vanuit Canberra voor het eerst

tijdelijk terug is op Nederlandse bodem. Een lang gekoesterde wens van het Groninger Museum werd daarmee bewaarheid. Het portret wordt in Australië als nationaal erfgoed beschouwd.

3. Masterplan Lutjegast

In 2018 is er door de gemeente samen met verschillende partijen vanuit Lutjegast gewerkt aan een Masterplan Lutjegast. De uitkomst is een prachtig dynamisch plan, waarin verschillende deelprojecten en initiatieven onder een gemeenschappelijke kapstok zijn ondergebracht. Doel is samenhang te creëren in de uitstraling en vormgeving van alle Abel Tasman activiteiten en een gezamenlijk doel voor ogen te hebben. De betrokkenheid van vele partijen en de energie om dit samen met elkaar te doen zijn uniek. Er is een hele positieve en constructieve wind gaan waaien door een combinatie van betrekken, bundelen en doen. Het Masterplan en de uitvoering ervan worden gecoördineerd door Dorpsbelangen Lutjegast.

a) Deelplan Informatievoorziening en Vormgeving

Als onderdeel van het Masterplan wordt dit deelplan als belangrijke drager voor het geheel gezien. Het gemeentebestuur heeft besloten de uitvoering van dit deelplan meteen ter hand te nemen om het vliegwiel goed op gang te brengen en heeft Dorpsbelangen daarvoor financiering verstrekt. Verwacht wordt dat in de loop van 2019 de resultaten worden opgeleverd.

b) Deelplan Lutje Batavia

Tweede belangrijke pijler in het masterplan is de markering van de geboortegrond van Tasman. Ook dit deelplan is in uitvoering en volledig door de gemeente gefinancierd. Dorpsbelangen coördineert de uitvoering. De verwachting is dat de oplevering in 2019 is.

4. Ontvangst 'pounamu' (grote jadesteen)

Tijdens het bezoek van de gemeentelijke delegatie aan Nieuw-Zeeland in december 2017, heeft er een bijzondere ceremonie plaatsgevonden. Afstammelingen van de Maori die Abel Tasman destijds in vijandige sfeer op zijn pad vond, waren voor het eerst weer sinds 375 jaar verenigd op de plek waar Tasman aan de horizon verscheen. Op die plek hebben zij een Grootegaster delegatie met een verzoeningsceremonie ontvangen, om te markeren dat we elkaar in vriendschap ontmoeten en die relatie naar de toekomst zullen verstevigen.

De Maori hebben daarbij een zeer bijzonder geschenk cadeau gedaan aan de gemeente Grootegast en het Abel Tasman Museum in Lutjegast: een 9 kilo zware jadesteen. Voor Maori een schat van enorme culturele en spirituele waarde en een uitzonderlijk cadeau, dat niet zomaar het land mocht verlaten.

Na vele diplomatieke inspanningen samen met onze Nederlandse ambassade in Nieuw-Zeeland, is het gelukt om toestemming van de Nieuw-Zeelandse minister en de Mawhera te krijgen voor de export van de pounamu naar Nederland. Dit zeer uitzonderlijke gebaar geeft aan hoe sterk de onderlinge band gevoeld wordt met Lutjegast.

Op 22 september 2018 is tijdens een bijzondere ceremonie in de Torenkerk in Lutjegast, in aanwezigheid van de Nieuw-Zeelandse en Nederlandse ambassadeurs en spokesman van de Maori met zijn familie, de pounamu in ontvangst genomen.

5. Doorontwikkeling Abel Tasman Museum en expositie pounamu

De Nieuw-Zeelandse ambassadeur heeft tijdens bovengenoemde ceremonie laten weten de expositie van de pounamu van grote waarde te vinden en heeft daarvoor een klein bedrag beschikbaar gesteld. Voor het Abel Tasman Museum is het een grote uitdaging om de pounamu op een aansprekende wijze te exposeren, passend bij het karakter van de steen en de symboliek ervan (aanraken ervan betekent spirituele verbondenheid met de Maori).

Daarnaast staat het Abel Tasman Museum voor de uitdaging om een toekomstbestendige organisatie te ontwikkelen en wil ze daarin meer professionaliteit brengen. Het gemeentebestuur van Grootegast heeft daarom een bedrag van 10.000 euro beschikbaar gesteld aan het museum om een visie daarop te ontwikkelen en de expositie van de pounamu te realiseren. De resultaten worden voor de zomer van 2019 opgeleverd.

6. Tasman Musical

Het verhaal van Tasman kan alleen levend worden gehouden door ook de nieuwe generatie het verhaal te vertellen en ze erbij te betrekken. Leerlingen van CBS Het Fundament in Lutjegast voerden op 23 november 2018 een musical op over Abel Tasman.

Lopende projecten

Abel Tasman Art Prize

Tweejaarlijks wordt de Abel Tasman Art Prize uitgereikt: de ene keer in Nederland aan een jongere uit Tasmanië, de andere keer is het omgekeerd aan een jongere uit het Westerkwartier. De winnaar mag vervolgens drie weken aan de andere kant van de wereld verblijven. Deze kunstprijz is een geweldig succes en bij het bezoek aan Tasmanië afgelopen jaar is de wederzijdse wens uitgesproken deze prijs te behouden en verder te ontwikkelen.

Abel Tasman Struuntocht

In september 2019 vindt voor de vijfde keer de Abel Tasman Struuntocht plaats, dit keer voor het eerst in de gemeente Westerkwartier. De Struunticht is een uniek evenement waarvoor 4500 wandelaars in de benen komen en even zoveel publiek

Partnergemeenten

Kingborough Council

Kingborough Council is een gebied in het zuiden van Tasmanië, dat als deelstaat onderdeel is van Australië. De hoofdplaats is Kingston. Het gebied is ruim 700 km² groot en kent circa 32.000 inwoners. Abel Tasman voer begin december 1642 langs dit gebied en ging hier aan land om verse groente en zoet water te zoeken. Vervolgens zette hij koers naar het oosten. Met Bruny Island heeft Kingborough een van de best bewaarde natuurgebieden van Tasmanië, met een rijkdom aan wilde dieren en prachtige vergezichten.

Tasman District

Tasman District is een regio van Nieuw-Zeeland in het noordelijk deel van het zuidereiland. De hoofdplaats is Richmond. Het gebied is ruim 14.000 km² groot en kent circa 45.000 inwoners. Het district ligt aan de Golden Bay; dit is de baai waar Abel Tasman midden december 1642 een bloedige ontmoeting had met Maori. Tasman District is bij toeristen vooral bekend om het Abel Tasman National Park. Dit park omvat schitterende, door bomen omzoomde zandstranden en baaien.

